

УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ ПІДПРИЄМСТВ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ

COMMERCIAL MANAGEMENT OPERATIONS ENTERPRISES OF WHOLESALE TRADE IN THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY

У статті розглянуто проблеми управління товарними операціями підприємств оптової торгівлі фармацевтичної галузі. Досліджено структуру управління товарними операціями, яка включає в себе такі елементи: управління товарними запасами та асортиментом товарів, зберіганням товарів, навантажувально-розвантажувальними операціями, товарними потоками на складах. Розглянуто систему та методи управління товарними запасами підприємств як важливої складової частини товарних операцій, проаналізовані основні елементи товарних операцій. Виявлено особливості товарних запасів та вказано шляхи ефективного управління ними. А також обґрунтовано, що серед усієї структури страхових операцій вагомим місцем займають управління асортиментом товарів та товарними потоками. Ними було розглянуто методи створення відділу товарних запасів фармацевтичного підприємства, за допомогою якого можна розробити ефективну систему управління товарними операціями.

Ключові слова: управління, оптова торгівля, фармацевтична галузь, товарні операції, товарні запаси, товарні потоки, товарний асортимент.

В статье рассмотрены проблемы управления товарными операциями предприятий оптовой торговли фармацевтической отрасли. Исследована структура управления товарными операциями, которая включает в себя следующие элементы: управление товарными запасами и ассортиментом товаров, хранением товаров, погрузочно-разгрузочными операциями, товарными потоками на складах. Рассмотрена система и методы управления товарными запасами предприятий как важной составляющей товарных операций, проанализированы основные элементы товарных операций. Выявлены особенности товарных запасов и указаны пути эффективного управления ими. А также обосновано, что среди всей структуры страховых операций важное место занимают управление ассортиментом товаров и товарными потоками. Ними были рассмотрены методы создания отдела товарных запасов фармацевтического предприятия, с помощью которого можно разработать эффективную систему управления товарными операциями.

Ключевые слова: управление, оптовая торговля, фармацевтическая отрасль, товарные операции, товарные запасы, товарные потоки, товарный ассортимент.

УДК 657.1

Кудирко О.М.

к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

In the article the problems of management of commodity operations of enterprises of the wholesale trade of the pharmaceutical industry are considered. The structure of commodity operations management is investigated, which includes: management of commodity stocks and assortment of goods, storage of goods, loading and unloading operations, commodity flows in warehouses. The system and methods of management of commodity stocks of enterprises as an important component of commodity operations are considered. The features of commodity stocks are revealed and the ways of their effective management are indicated. It is also grounded that the management of assortment of goods and commodity flows plays an important role among the whole structure of insurance operations. The article deals with theoretical and practical substantiation of the bases of management of commodity operations of enterprises of the wholesale trade of the pharmaceutical industry. And also in the study of the structure of the commodity transaction, its effective application at the enterprise and the development of proposals for improving the management of commodity operations of wholesale trade. It is noted that the development of the pharmaceutical industry as a system is impossible without its component as a wholesale trade, which is an active participant in the pharmaceutical market and a link between manufacturers and consumers of medicinal products. It is revealed that in the modern conditions of management, the pharmaceutical industry is characterized by an increasing complexity of the structure due to the expansion of the scope of activities, the growth of the volume of pharmaceutical products circulating through its channels, an increase in the number of structural elements and the variety of their connections. We were asked to create a department of pharmaceutical inventory of the pharmaceutical company, because it is with the help of which it is possible to develop an effective system of management of commodity operations. It was determined that many domestic scientists engaged in the study of problem issues related to the management of commodity operations of wholesale pharmaceutical companies.

Key words: management, wholesale trade, pharmaceutical industry, commodity operations, commodity stocks, commodity flows, commodity assortment.

Постановка проблеми. Оптова торгівля є важливою галуззю економічної діяльності країни. У нових умовах розвитку економіки у цій галузі відбуваються значні зміни, які зумовлюють необхідність подальшого розвитку методології, методики і організації бухгалтерського обліку.

Розвиток фармацевтичної галузі як системи неможливий без такої її складової частини, як оптова торгівля, яка є активним учасником фармацевтичного ринку та сполучною ланкою між виробниками і споживачами лікарських засобів. У сучасних умовах господарювання фармацевтична галузь характеризується все більшим ускладненням структури, зумовленим розширенням масштабів діяльності, ростом обсягу цирку-

люючої по її каналах фармацевтичної продукції, збільшенням числа структурних елементів і розмаїттям їх зв'язків. У складних умовах функціонування оптової ланки фармації одним із найважливіших напрямів підвищення ефективності її діяльності стає вдосконалення управління товарними операціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням проблемних питань, пов'язаних з управлінням товарними операціями підприємств оптової торгівлі фармацевтичної галузі, займалися багато вітчизняних науковців. Вагомий внесок у дослідження методів управління товарними операціями підприємств зробили такі вчені, як: Б.П. Громовик, О.В. Посилкіна, М.І. Небава та інші.

Постановка завдання. Мета статті полягає у теоретичному та практичному обґрунтуванні основ управління товарними операціями підприємств оптової торгівлі фармацевтичної галузі. Розглянуто структуру товарних операцій, їх ефективне застосування на підприємстві та розроблено пропозиції щодо удосконалення управління товарними операціями оптової торгівлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. На підприємствах оптової торгівлі основними господарськими процесами є придбання товарів, їх зберігання, рух та подальша реалізація, ці процеси й є товарними операціями. Ефективне управління товарними операціями на підприємствах оптової торгівлі забезпечує збір та систематизацію інформації про товарні залишки, їх надходження та витрачання.

Управління товарними операціями як основною складовою частиною системи ефективного управління підприємством може включати в себе: управління товарними запасами та асортиментом товарів, зберіганням товарів, навантажувально-розвантажувальними операціями, товарними потоками на складах. Основними функціями управління товарних операцій є планування, організація та контроль за збереженням товарних запасів.

Товарні запаси у фармацевтичній галузі – це маса лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту, які належать аптечному закладу, знаходяться на його балансі, перебувають у сфері обігу та підлягають реалізації, а також перебувають у процесі руху зі сфери виробництва у сферу споживання [2, с. 6].

Товарні запаси – це досить вагома частина активів фармацевтичних компаній, і від ефективності їх використання залежать результативність діяльності всіх суб'єктів фармацевтичного ринку та рівень задоволення потреб споживачів. Запаси створюються у всіх ланках фармацевтичного виробництва.

Реалізація лікарських препаратів передбачає постійну наявність в аптеці товарних запасів. Формування необхідних розмірів товарних запасів дає змогу аптеці забезпечувати стійкість асортименту ліків, здійснювати певну цінову політику, підвищувати рівень задоволення попиту покупців. Система товарних запасів фармацевтичного підприємства включає в себе:

- товари, які є в наявності в аптеці та її відокремлених структурних підрозділах;
- товари, закуплені й оплачені аптекою і залишені на відповідальне зберігання у постачальника, або ті, що перебувають у дорозі;
- товарні запаси, які здатні до переробки (наприклад, лікарська рослинна сировина) [7, с. 86].

Управління товарними запасами в фармацевтичній галузі є одним із важливих етапів успішної роботи та створення конкурентоспроможної про-

дукції, тобто оборотні засоби аптеки знаходяться більшою часткою у товарних запасах. За постійного дефіциту вільних грошових коштів та певних труднощів у своєчасних розрахунках із постачальниками, яких зазнають аптеки, товарні запаси є ключовим внутрішнім джерелом пошуку додаткових резервів та залучення нових грошових ресурсів [1, с. 112].

Управління товарними запасами означає управління кожним найменуванням аптечного асортименту окремо на підставі систематичного вивчення попиту на них із боку споживачів. Система управління товарними запасами оптової торгівлі передбачає: зменшення товарних запасів; збільшення обіговості товарних запасів, амортизацію товарних запасів та визначення потреби в товарних запасах (рис. 1).

Зменшення товарних запасів є одним з ефективних важелів управління товарними запасами підприємств оптової торгівлі. Цей елемент управління включає в себе зменшення асортименту товарних запасів, відмову від неприбуткових та малоліквідних товарних позицій, встановлення ліміту кількості, які гарантують надійність частих оптових поставок.

Не менш ефективним способом управління є збільшення кількості товарних запасів, яке являє собою проведення контролю товарних залишків, встановлення норм товарних залишків, створення ефективних умов закупок, що забезпечують виконання планових показників.

Для встановлення ефективної системи управління товарними запасами важливо проводити моніторинг управління запасами та відстежувати інформацію за такими показниками, як товарообіговість, зміна товарообігу залежно від сезонного попиту, товарні запаси в сумі та днях, моніторинг поставки товару та його облік. Необхідним у системі управління товарними запасами є отримання інформації щодо визначення потреби цих запасів, а саме: препаратів специфічної дії, препаратів із нормованим споживанням та препаратів широкого споживання [4, с. 56].

Важливою складовою частиною товарних операцій підприємств оптової торгівлі є управління товарним асортиментом. Під управлінням асортиментом товарів фармацевтичної галузі слід розуміти зв'язок взаємопов'язаних видів діяльності, тобто наукової, технічної і проектної, комплексного дослідження ринку, організації збуту, сервісу, реклами, стимулювання попиту. Досягнення цієї мети полягає у складності об'єднання всіх цих елементів для досягнення кінцевої мети оптимізації асортименту з урахуванням поставлених стратегічних цілей підприємства. Якщо не вдається досягти цієї мети, то підприємство може розпочати включати в асортимент виробу, розроблені скоріше для зручності виробничих підрозділів підприємства, а не для споживача [3, с. 37].

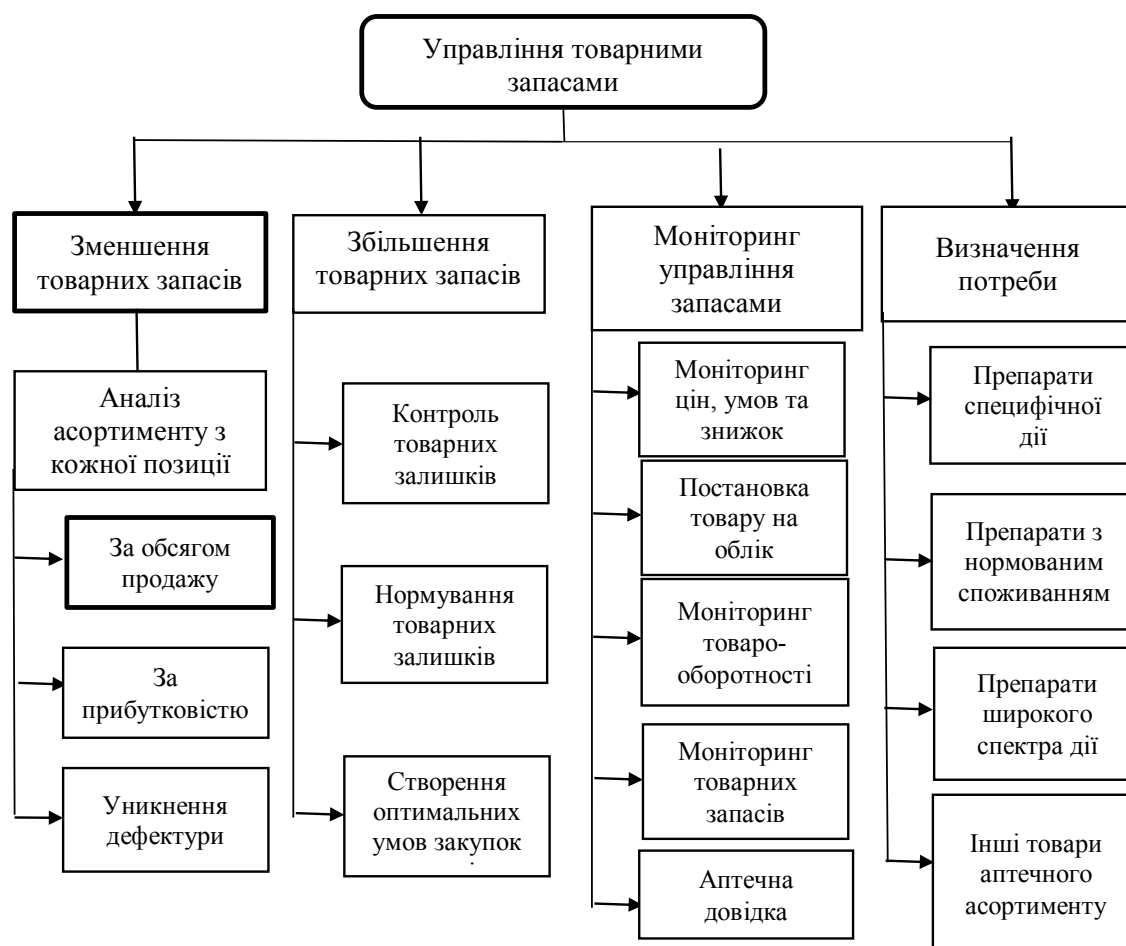

Рис. 1. Система управління товарними запасами підприємств оптової торгівлі фармацевтичної галузі

Ефективне управління товарним асортиментом дає змогу фармацевтичному підприємству:

- скоротити кількість продажів, втрачених внаслідок відсутності необхідних товарів;
- прискорити товарооборотність;
- зменшити надлишки товарів;
- знизити ризик списання товарів у зв'язку із закінченням терміну придатності;
- мінімізувати сумарні витрати, пов'язані із запасами.

Управління потоками товарів є одним із важливих елементів системи управління товарними операціями. Воно побудоване на принципах оптимізації та економіко-математичного моделювання та є найважливішим інструментом збереження та розширення своєї частки на товарному ринку, основним фактором підвищення конкурентоспроможності підприємства. Статичні товарні потоки у формі запасів є основним джерелом поповнення оборотних засобів у вигляді прибутку від реалізації та являють собою основну проблему щоденного контролю [6, с. 112].

Управління товарними потоками підприємств фармацевтичної галузі чинить істотний вплив на ефективність функціонування логістичних систем

суб'єктів фармацевтичного ринку. З одного боку, дефіцит фармацевтичної продукції може привести до великих збитків або втрати частки ринку, з іншого – перенасичення складів запасами приводить до їх псування та неефективного вкладання оборотних засобів підприємства.

Управляти товарним потоком у формі запасу – значить завжди бути в змозі задовольнити потреби клієнтів, споживачів лікарських засобів і товарів медичного призначення. Якщо управління товарними запасами здійснюється відповідно до цих вимог, то таке управління слід вважати ефективним та раціональним.

Необхідним елементом для ефективного управління товарними операціями є створення відділу товарних запасів фармацевтичного підприємства. Він являє собою самостійний відділ запасів, який організовується в аптеках у разі необхідності й практичної доцільності (наприклад, в аптеках, що мають підвідомчі аптеки та розвинену мережу структурних підрозділів). Функціями відділу запасу є: визначення поточної потреби в лікарських засобах і товарах аптечного асортименту; робота з товарними запасами за кількісними й якісними характеристиками кожного

найменування аптечного асортименту; вчасне складання та подання постачальникам замовлень на товари аптечного асортименту; прийом товарів від постачальників; проведення вхідного контролю якості; забезпечення умов належного зберігання товарів; відпуск товарів іншим відділам аптеки; проведення лабораторно-фасувальних робіт; ведення обліку та звітності про рух товарів [5, с. 231].

Висновки з проведеного дослідження.

Отже, управління товарними операціями є складовою частиною цілісної системи управління товарним підприємством оптової торгівлі, адже від ефективності цього процесу залежить рівень ліквідності та конкурентоспроможності підприємства. Тому ефективність функціонування будь-якого підприємства залежить від правильного управління товарними операціями та складових елементів цієї системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Апопій В.В. Організація торгівлі : навчальний посібник. Київ, 2010. 632 с.
2. Громовик Б.П. Методологічні аспекти управління інтегрованими потоковими процесами у фармацевтичній галузі. *Фармацевтичний журнал*. 2014. № 3. С. 3–11.
3. Посилкіна О.В. Дослідження сучасних трендів дистриб'юції та управління запасами у фармації. Київ: Х. : НТМТ, 2012. № 5(25). 56 с.
4. Небава М.І. Економіка та організація виробничої діяльності підприємства : навчальний посібник. ВНТУ, 2012. 117 с.
5. Тарасова Т.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління сталим розвитком підприємств торгівлі. Харків, 2017. 492 с.
6. Любезна І.В. Облік і внутрішньогосподарський контроль матеріальних запасів. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. Тернопіль, 2010. 226 с.
7. Олініченко К.С. Управління товарними запасами підприємств роздрібною торгівлі : навчальний посібник. Харків, 2017. 211 с.

REFERENCES:

1. Apopii V.V. (2010) Orhanizatsiia torhivli. *Organization of trade*. Kyiv (in Ukrainian).
2. Hromovyk B.P. (2014) Metodolohichni aspekty upravlinnia intehrovanyu potokovymy protsesamy u farmatsevtichnii haluzi. *Methodological aspects of management of integrated flow processes in the pharmaceutical industry*. Ukrainian: *Farmatsevtichniy zhurnal*S. pp. 3–11.
3. Posylkina O.V. (2012) *Doslidzhennia suchasnykh trendiv dystrybiutsii ta upravlinnia zapasamy u farmatsii* [Research of modern trends of distribution and inventory management in pharmacy]. Kyiv: Kh. : NTMT, № 5(25). (in Ukrainian).
4. Nebava M.I. (2012) Ekonomika ta orhanizatsiia vyrobnychoi diialnosti pidpriemstva. *Economics and organization of production activity of the enterprise*. VNTU. (in Ukrainian).
5. Tarasova T.O. (2017) Oblikovo-analytychne zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstv torhivli. *Accounting and analytical support for the management of the sustainable development of trade enterprises*. Kharkiv.
6. Liubezna I.V. (2010) Oblik i vnutrishnohospodarskyi kontrol materialnykh zapasiv. *Accounting and internal economic control of inventories*. Ukrainian: *Bukhhalterskyi oblik, analiz ta audyt*.
7. Olinichenko K.S. (2017) Upravlinnia tovarnymy zapasamy pidpriemstv rozdribnoi torhivli. *Management of commodity stocks of enterprises*. Kharkiv (in Ukrainian).

Kydurko Olena

Candidate of Economics Sciences,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Taxation
Vinnytsia Institute of Trade and Economics
Kyiv National University of Trade and Economics

COMMERCIAL MANAGEMENT OPERATIONS ENTERPRISES OF WHOLESALE TRADE IN THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY

Wholesale trade is an important branch of economic activity of the country. In the new conditions of economic development in the industry there are significant changes that determine the need for further development of methodology, methodology and organization of accounting.

The development of the pharmaceutical industry as a system is impossible without its component as a wholesale trade, which is an active participant in the pharmaceutical market and a link between manufacturers and consumers of medicines. In today's economic conditions, the pharmaceutical industry is characterized by an increasing complexity of the structure, due to the expansion of the scope of activities, the growth of the volume of pharmaceutical products circulating through its channels, an increase in the number of structural elements and the variety of their links. In complex conditions, the functioning of the wholesale chain of pharmacy is one of the most important directions of increasing its efficiency, improving the management of commodity operations.

Many domestic scientists engaged in the study of problematic issues related to the management of commodity operations of wholesale pharmaceutical companies. The following scientists made a significant contribution to the research of methods of managing commodity operations of enterprises: Gromovik BP, Posilkina O.V., Nebava M.I. and other.

The purpose of the paper is theoretical and practical substantiation of the bases of the management of commodity operations of enterprises of the wholesale trade of the pharmaceutical industry. The structure of commodity operations, their effective application at the enterprise and proposals for improving the management of commodity operations of wholesale trade are developed.

At wholesale enterprises, the main economic processes are the acquisition of goods, their storage, movement and further implementation, these processes are commodity operations. Effective management of commodity operations at wholesale trade enterprises ensures the collection and systematization of information on goods balances, their income and expenditure.

The management of commodity operations, as the main component of an effective business management system, may include: management of inventories and assortment of goods, storage of goods, loading and unloading operations, goods flows in warehouses. The main functions of commodity operations management are planning, organization and control over the preservation of inventory.

A necessary element for the effective management of commodity operations is the establishment of the pharmaceutical inventory department of the pharmaceutical company. It is an independent stock department that is organized in pharmacies in case of necessity and practical expediency (for example, in pharmacies with pharmacies and a developed network of structural subdivisions).

Consequently, the management of commodity operations is an integral part of the integrated system of management of the commodity company of wholesale trade, because the effectiveness of this process depends on the level of liquidity and competitiveness of the enterprise. Therefore, the efficiency of the functioning of any enterprise depends on the correct management of commodity operations and the constituent elements of the system.